

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GESKIEDENIS V1

2023

PUNTE: 150

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

VRAAG 1: DIE KOUE OORLOG: DIE OORSPRONG VAN DIE KOUE OORLOG

VRAAG 2: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – ANGOLA

VRAAG 3: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE AMERIKAANSE BURGERREGTEBEWEGING

AFDELING B: OPSTELVRAE

VRAAG 4: DIE UITBREIDING VAN DIE KOUE OORLOG: GEVALLESTUDIE – VIËTNAM

VRAAG 5: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – DIE KONGO

VRAAG 6: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE SWARTMAGBEWEGING

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
 - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
 - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om EEN uur per vraag te bestee.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.

VRAAG 1: HOE HET GRIEKELAND AAN DIE EINDE VAN DIE TWEEDE WÊRELDOORLOG IN 1945 'N FOKUSPUNT IN KOUE OORLOG-SPANNING TUSSEN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) EN DIE SOWJETUNIE GEWORD?

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

1.1 Verwys na Bron 1A.

- 1.1.1 Maak 'n lys van DRIE komponente van die Griekse ekonomie wat nie gedurende die besettingstydperk in staat was om doeltreffend te funksioneer nie. (3 x 1) (3)
- 1.1.2 Wat, dink jy, het ná die Tweede Wêreldoorlog tot 'n swak interne vervoerstelsel in Griekeland gelei? (1 x 2) (2)
- 1.1.3 Volgens die bron, waarom is die Bank van Griekeland gedwing om al hoe meer banknote uit te reik? (1 x 2) (2)
- 1.1.4 In die konteks van die Koue Oorlog, verduidelik waarom die VSA 'n sekere vorm van ekonomiese bystand aan Griekeland gebied het. (2 x 2) (4)

1.2 Bestudeer Bron 1B.

- 1.2.1 Volgens die bron, wat was die tweede oorlog wat in Griekeland begin het nadat die Tweede Wêreldoorlog in 1945 geëindig het? (1 x 2) (2)
- 1.2.2 Verduidelik die konsep *kommuniste* in die konteks van die Griekse Burgeroorlog. (1 x 2) (2)
- 1.2.3 Volgens die bron, watter bystand het President Truman tydens die burgeroorlog aan die Griekse nasionale weermag gebied? Gee TWEE antwoorde. (1 x 2) (2)

- 1.3 Lees Bron 1C.
- 1.3.1 Gee DRIE redes wat in die bron genoem word waarom President Truman die Kongres en Amerikaanse burgers moes oorreed dat Griekeland hulp verdien het. (3 x 1) (3)
- 1.3.2 Verduidelik die implikasie van die stelling dat 'vyf en tagtig persent van die kinders teringlyers (ly aan tuberkulose) was', in die konteks van sosio-ekonomiese toestande in Griekeland teen die einde van die oorlog. (1 x 2) (2)
- 1.3.3 Definieer die konsep *burgeroorlog* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 1.3.4 Waarom, dink jy, was dit vir President Truman belangrik om aan te dui dat Amerikaners tydens die Griekse verkiesing waarnemers was? (1 x 2) (2)
- 1.4 Raadpleeg Bron 1B en Bron 1C. Lewer kommentaar op hoe die twee bronne mekaar met betrekking tot die toestande ná die Tweede Wêreldoorlog in Griekeland ondersteun. (2 x 2) (4)
- 1.5 Gebruik Bron 1D.
- 1.5.1 Verduidelik die boodskappe wat deur die spotprenttekenaar oor Griekeland in 1947 oorgedra word. (2 x 2) (4)
- 1.5.2 Watter lande word deur die volgende simboliese vlag verteenwoordig?
- (a) Die dollar-vlag (1 x 2) (2)
- (b) Die hamer-en-sekel-vlag (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Lewer kommentaar op die beperkings van die bron vir 'n geskiedkundige wat navorsing oor die Koue Oorlog in Griekeland doen. (2 x 2) (4)
- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe Griekeland aan die einde van die Tweede Wêreldoorlog 'n fokuspunt in Koue Oorlog-spanning tussen die Verenigde State van Amerika (VSA) en die Sowjetunie geword het. (8)

[50]

VRAAG 2: WAAROM HET BUITELANDSE MAGTE GEDURENDE DIE 1980's BY DIE SLAG VAN CUITO CUANAVALA IN ANGOLA BETROKKE GERAAK?

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

2.1 Gebruik Bron 2A.

- 2.1.1 Wanneer, volgens die bron, het die Slag van Cuito Cuanavale begin? (1 x 2) (2)
- 2.1.2 Identifiseer enige TWEE weermagte in die bron wat in die Slag van Cuito Cuanavale geveg het. (2 x 1) (2)
- 2.1.3 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom Mavinga gedurende die Slag van Cuito Cuanavale geteiken is. (2 x 2) (4)
- 2.1.4 Lewer kommentaar op waarom die Kubane by die Slag van Cuito Cuanavale betrokke geraak het. (1 x 2) (2)

2.2 Raadpleeg Bron 2B.

- 2.2.1 Gee TWEE Kubaanse regeringsinstansies wat deel was van 'n gesamentlike vergadering wat besluit het om Operasie Maniobra XXXI Aniversario te begin. (2 x 1) (2)
- 2.2.2 Operasie Maniobra XXXI Aniversario het uit 'n aantal artillerie-/gewapende eenhede vir doeltreffendheid bestaan. Identifiseer enige TWEE wat in die bron genoem word. (2 x 1) (2)
- 2.2.3 Verduidelik wat dit beteken wanneer daar gesê word dat Kuba se besluit om by Cuito Cuanavale betrokke te wees, 'simbolies' was. (1 x 2) (2)
- 2.2.4 Verduidelik die term *Beleg* van Cuito Cuanavale in die geskiedkundige konteks daarvan. (1 x 2) (2)
- 2.2.5 Waarom, volgens die bron, het die stuur van die FAR se elite 50ste Divisie na Angola 'n groot uitdaging vir die SAW geword? (1 x 2) (2)

- 2.3 Lees Bron 2C.
- 2.3.1 Haal TWEE doelwitte uit die bron aan wat die SAW deur Operasie Modulêr wou bereik. (2 x 1) (2)
- 2.3.2 Wat is die implikasie van die stelling: 'Operasie Modulêr het "die langverwagte deurbraak in die heersende politieke, diplomatieke en militêre dooie punt in die Angolese-SWA/Namibiese konflik beloop" '? (2 x 2) (4)
- 2.3.3 Definieer die konsep *onderhandelinge* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 2.3.4 Verduidelik die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat navorsing doen oor die Slag van Cuito Cuanavale. (2 x 2) (4)
- 2.4 Bestudeer Bron 2D.
- 2.4.1 Verduidelik die boodskappe wat deur die spotprent oor die betrokkenheid van buitelandse magte by die Slag van Cuito Cuanavale oorgedra word. (2 x 2) (4)
- 2.4.2 Lewer kommentaar op die byskrif 'THE THREE AMIGOS' ('DIE DRIE AMIGO'S') in die konteks van die Slag van Cuito Cuanavale. (1 x 2) (2)
- 2.5 Verwys na Bron 2C en 2D. Verduidelik hoe die inligting in Bron 2C die bewyse in Bron 2D ondersteun oor die betrokkenheid van buitelandse magte by die Slag van Cuito Cuanavale. (2 x 2) (4)
- 2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik waarom buitelandse magte gedurende die 1980's by die Slag van Cuito Cuanavale in Angola betrokke geraak het. (8)
- [50]**

VRAAG 3: WATTER UITDAGINGS IS DEUR BURGERREGTE-AKTIVISTE ERVAAR WAT IN 1965 AAN DIE EERSTE OPTOG VAN SELMA NA MONTGOMERY DEELGENEEM HET?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

3.1 Gebruik Bron 3A.

- 3.1.1 Gee DRIE redes in die bron waarom die swart bevolking in Alabama van hulle stemreg ontnem en polities gemarginaliseerd gelaat is. (3 x 1) (3)
- 3.1.2 Waarom, dink jy, het die Alabama-aktiviste geglo dat indien hulle Eerwaarde Martin Luther King Jr. sou nooi, dit hulle veldtog sou versterk? (1 x 2) (2)
- 3.1.3 Waarom, volgens die bron, het die burgerregte-aktiviste besluit om in 1965 'n optog van Selma na Montgomery te hou? (1 x 2) (2)
- 3.1.4 Verduidelik waarom sommige van die aktiviste geglo het dat die optog te veel risiko en te min voordeel ingehou het. (1 x 2) (2)
- 3.1.5 Definieer die konsep *segregasionis* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)

3.2 Lees Bron 3B.

- 3.2.1 Haal bewyse uit die bron aan wat daarop dui dat die optog wat op 7 Maart 1965 plaasgevind het, nie gewelddadig was nie. (1 x 2) (2)
- 3.2.2 Verduidelik Majoor John Cloud se houding teenoor die optogangers. (2 x 2) (4)
- 3.2.3 Lewer kommentaar op wat bedoel word met Bevel se stelling: 'Ek het gevoel asof dit die laaste betoging, ... laaste asemteug as gevolg van die traangas sou gee,' oor hoe die aktiviste op 7 Maart 1965 deur die Staatspolisiebeamptes behandel is. (1 x 2) (2)
- 3.2.4 Verduidelik waarom 'n geskiedkundige hierdie bron as betroubaar sou beskou wanneer die gebeure van die Eerste Optog van Selma na Montgomery in 1965 bestudeer word. (2 x 2) (4)

3.3 Bestudeer Bron 3C.

- 3.3.1 Verduidelik waarom jy dink hierdie foto in 1965 gedurende die Eerste Optog van Selma na Montgomery geneem is. (2 x 2) (4)
- 3.3.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op waarom die Staatspolisiebeamptes in 1965 gedurende die Eerste Optog van Selma na Montgomery geweld gebruik het. (1 x 2) (2)

- 3.4 Raadpleeg Bron 3D.
- 3.4.1 Gee TWEE redes, wat in die bron genoem word, oor waarom die optog van 7 Maart 1965 georganiseer is. (2 x 1) (2)
- 3.4.2 Verduidelik die term *optoggers* in die konteks van die Selma-na-Montgomery-optog in 1965. (1 x 2) (2)
- 3.4.3 Haal DRIE bewyse uit die bron aan wat toon dat die Staatspolisiebeamptes uitermate geweld teen die optoggers gebruik het. (3 x 1) (3)
- 3.4.4 Verduidelik die impak wat Bloedige Sondag ('Bloody Sunday') op die Burgerregtebeweging gehad het. (1 x 2) (2)
- 3.5 Verwys na Bron 3C en 3D. Verduidelik hoe hierdie bronne mekaar ondersteun ten opsigte van die reaksie van die Staatspolisiebeamptes op die Eerste Optog van Selma na Montgomery op 7 Maart 1965. (2 x 2) (4)
- 3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) en verduidelik die uitdagings wat deur burgerregte-aktiviste ervaar is wat in 1965 aan die Eerste Optog van Selma na Montgomery deelgeneem het. (8) **[50]**

AFDELING B: OPSTELVRAE

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar NIE meer as TWEE vrae in hierdie afdeling NIE.

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

VRAAG 4: DIE UITBREIDING VAN DIE KOUE OORLOG: GEVALLESTUDIE – VIËTNAM

Die taktieke wat die Verenigde State van Amerika (VSA) tussen 1960 en 1975 teen die Viëtkong gebruik het, het nie gehelp om die Viëtnamese te verslaan nie.

Stem jy met die stelling saam? Gebruik relevante bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**VRAAG 5: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – DIE KONGO**

Mobutu Sese Seko se politieke en ekonomiese beleide, wat in die vroeë 1960's deur die pas onafhanklike Kongo ingestel is, is deur al die Kongolese verwelkom.

Bespreek hierdie stelling krities en gebruik relevante bewyse om jou antwoord te ondersteun.

[50]**VRAAG 6: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE SWARTMAGBEWEGING**

Verduidelik tot watter mate die Swartmag-filosofie selfversekerdheid by swart Amerikaners gevestig het om van die 1960's tot die 1970's diskriminasie in die Verenigde State van Amerika (VSA) uit te daag.

Gebruik relevante bewyse om jou argument te ondersteun.

[50]**TOTAAL: 150**